
Kyrkomötet Ekonomiutskottets betänkande 2023:5

Noaks ark fond

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas motion 2023:57, Noaks arks fond. Utskottet föreslår att kyrkomötet beslutar att avslå motionen då det är församlingens uppgift att utöva diakoni. Många församlingar har dessutom stiftelser vars avkastning kan bidra i det diakonala arbetet, likaså används utdelningen från prästlönetillgångarna till diakonala tjänster i lokalsamhället.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2023:57.

Motionens förslag

Motion 2023:57 av Ingvar Jonsson, Noaks ark fond

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att inrätta en fond för att ge stöd och hjälp till nödställda människor i Sverige som finansieras genom avkastningen från Svenska kyrkans skogstillgångar.

Bakgrund

Enligt kyrkoordningen är det församlingens grundläggande uppgift att utöva diakoni och församling och pastorat ansvarar för den kyrkliga verksamheten för alla som bor eller vistas inom sitt geografiska område. Den nationella nivåns uppdrag är att stödja stiftens arbete för främjande och utveckling av församlingslivet.

Det finns många utmaningar i församlingens diakonala verksamhet och diakoner och andra medarbetare ställs ofta inför svåra vägval, inte minst när välfärdssamhället har brister och människor kommer i kläm. Många församlingar och pastorat har tillgång till gåvo- och fondmedel, men brottas ofta med frågan om hur församlingen ska använda sina resurser för att stödja att människor ska återfå värdighet och egenmakt och inte bara distribuera ett kortsiktigt ekonomiskt stöd, om än omistligt i den akuta situationen. I en del församlingar kan människor få ett mindre ekonomiskt stöd medan andra församlingar tillhandahåller matkassar eller förbrukningsvaror vid behov. Det är inte ovanligt att diakoner har tillgång till en handkassa för akuta behov, men det finns även de diakoner som inte vill ha en sådan. Det vanligaste är att församlingarna lägger diakonala resurser på att ge stöd och råd för hur man ska klara sin ekonomi eller hjälper till med myndighetskontakter.

Fonder i församlingar och pastorat

Här följer några exempel på församlingar och pastorat i några stift, som förutom ett omfattande diakonalt arbete av stödsamtal, själavård och gruppverksamhet, strukturerat handhar fonder och stiftelser till stöd för människor i ekonomiskt utsatta situationer.

I Stockholms innerstad finns det flera församlingar som förfogar över äldre fonder och stiftelser, exempelvis domkyrkoförsamlingen. Medlen kan gå direkt till enskilda sökande och andra delar av medlen kan användas till verksamhetsbidrag, för exempelvis barn- och ungdomsverksamhet. Katarina församling har stiftelser och gåvomedel att fördela, likaså Västermalms församling som förvaltar flera fonder och stiftelser där man kan ansöka om ekonomiskt stöd. För att få ta del av medlen i de två sistnämnda församlingarna behöver man bo och vara folkbokförd i dessa församlingar.

Sundsvalls församling i Härnösands stift är ett exempel på en församling som delar ut matlådor och har en etablerad verksamhet med utdelning av ekonomiskt stöd från en fond med insamlade medel. De som kan söka ska vara boende i kommunen och diakonkollegiet samarbetar runt bidragsansökningar och beslutsfattande.

I oktober 2019 öppnade diakoner i Kalmar och på Kalmar Stadsmission i Växjö stift en diakonimottagning som vänder sig till människor i behov av tillfälligt ekonomiskt stöd, på grund av arbetslöshet, sjukskrivning eller annat inkomstbortfall. Där är det möjligt att få presentkort till matbutik eller stöd för ansökan om fondmedel för exempelvis glasögon eller tandvård, likaså stöd för ansökan om skuldsanering om det för tillfället är en möjlig väg för den enskilde. Det går också att få stöd för ansökan om matkasse från Stadsmissionen.

Den nationella nivån

Den nationella nivån bidrar som stöd till stiftens undersökningar, analyser och reflektion för det diakonala uppdraget. Likaså erbjuds seminarier och fortbildning. Ett aktuellt exempel är de kostnadsfria digitala kurserna *Trygga din ekonomiska framtid* och *Gilla Din ekonomi* som genomförs i samarbete med Finansinspektionen i september och oktober 2023. Kursinnehållet är skraddarsytt för Svenska kyrkans förutsättningar och riktar sig till de som möter människor i ekonomiskt utsatta situationer, exempelvis diakoner, pedagoger och präster.

Den nationella nivån ansökte i slutet av augusti om sju miljoner kronor hos Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, MUCF, för stöd till människor i särskilt utsatta situationer och som drabbats hårt av den ekonomiska situationen i Sverige. I september beviljades Svenska kyrkan sex miljoner kronor som kommer församlingar och pastorat till del genom ett skyndsamt ansökningsförfarande. Bidraget ska i första hand användas för att förstärka befintlig verksamhet. Ett kriterium för bidrag är att det finns samverkan med kommun, annan civilsamhällesorganisation eller annan församling och pastorat. Som nämns i KsSkr 2023:2 har ett anslag på 3,75 miljoner kronor från samma myndighet fördelats från nationell nivå till församlingar och pastorat som mötte människor i särskilt utsatta situationer med anledning av pandemin under 2022.

Trossamfundet Svenska kyrkans stiftelser och fonder

Trossamfundet Svenska kyrkan har ett stort antal stiftelser som förvaltas direkt eller indirekt på den nationella nivån. Antalet stiftelser och fonder varierar över tid, beroende på att nya regelbundet tillkommer genom arv och gåvor, medan andra avslutas, främst genom beslut om permutation av Kammarkollegiet. Under 2022 har totalt 10 stiftelser permuterats och under samma år inkom ett testamente med örönmärkta medel om 5 miljoner kronor till en stiftelse med medicinsk forskning och

stöd till människor med sjukdom eller funktionsvariation som ändamål. Under 2023 förvaltas 48 stiftelser på den nationella nivån med kyrkostyrelsen som högsta beslutande organ. Vissa stiftelser har inskrivet i sina stadgar att det är trossamfundet som ska förvalta och det är fonder som funnits länge och vars ändamål kan vara svåra att bemöta idag. Stiftelserna är till största del avkastningsstiftelser som förmedlar sin avkastning till olika ändamål. För 2022 betalades 9,3 miljoner kronor ut från stiftelserna till olika ändamål utifrån deras stadgar.

De flesta stiftelserna har specifika ändamål eller bestämda destinatärer och för tolv av stiftelserna sker ett ansökningsförfarande via Svenska kyrkans hemsida. Ansökningsperioden för organisationer är 15 maj till 15 juni och privatpersoner kan söka 15 maj till 30 juni. Cirka två tredjedelar av anslagen går till församlingar, organisationer och föreningar och en tredjedel går till privatpersoner. Anledningen till att det mesta delas ut till organisationer är att bidraget då når fler människor och att bidrag till privatpersoner är mer svårbedömt, inte minst för den nationella nivån. Oavsett kräver båda sorternas bidrag ett omfattande ansökningsförfarande med underlag från de sökande som innebär omfattande administration på kyrkokansliet. I år har det nästan varit en fördubbling av ansökningar mot tidigare år, 336 ansökningar från församlingar, föreningar och organisationer och 2 389 ansökningar från privatpersoner, som alla ska hanteras professionellt. Främst de privata ansökningarna har ökat och många söker ekonomisk hjälp för tandvård, mediciner och optikerbesök.
www.svenskakyrkan.se/sok-stiftelser-och-fonder

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2023:57.

Ekonomiutskottet ser motionärens välvilja och utskottet delar den oro som finns över att många människor i Sverige har en ekonomiskt pressad situation idag och att flera människor befinner sig i utsatta situationer. Men utskottet vill understryka att det är församlingens uppgift att utöva diakoni. Stöd till människor i de situationer som motionären beskriver sker också oftast bäst lokalt, där kunskap om människors samlade livssituation finns.

Utskottet vill betona att många församlingar, utöver stiftelser, använder utdelningen av prästlönetillgångarna som ett väsentligt bidrag till diakonala tjänster i lokalsamhället.

Med anledning av ovanstående föreslår utskottet avslag på motionen.

Uppsala den 4 oktober 2023

På ekonomiutskottets vägnar

Cecilia Rogne, ordförande

Marie Nordström, sekreterare

Beslutande: Cecilia Rogne, ordförande, Mats Ludvigsson, Inger Wahlman, Birger Wernersson, Pernilla Edman, Marie Wojidkow, Victor Backström, Magnus Ek, Bengt Kjellgren, Fredrik Ottesen, Anders Lundberg, Jenny Nilsson, Leif Nordlander, Marcus Romedahl och Åke Marcusson.

E 2023:5

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Patrik Linde, Hilikka Andersson, Annika Nyman, Christina Södling, Jan-Hugo Nihlén, David Liljedal, Suzanne Fredborg, Gunilla Eldebro, David Lång, Agneta Ahlblom, Mats Johannesson och Bertil Olsson.

Biskop Johan Dalman har deltagit i utskottets överläggningar.